

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šeimyniškių g. 19, LT-09236 Vilnius, tel. + 370 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministerijai

Į 2025-11-17 Nr. 10-3711

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, išnagrinėjusi pateiktus derinti Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 31¹ straipsnio pakeitimo, Įstatymo papildymo 30¹ ir 31² straipsniais įstatymo projektą (toliau – SDĮ projektas), Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 52, 58 ir 59 straipsnio pakeitimo, Įstatymo papildymo 58¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – SPIĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12, 54, 55, 57, 58, 59 ir 61 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ANK projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai), teikia šias pastabas bei pasiūlymus.

1. SDĮ projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 30¹ straipsnio 4 dalyje pateikta nuoroda į „įstatymuose nustatytus atvejus“. Pagal Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 76 punktą teisės akte turėtų būti vengiama pateikti nekonkrečių nuorodų, pvz.: „teisės aktų nustatyta tvarka“, „kituose teisės aktuose“, „įstatymų nustatyta tvarka“ ir pan. Prireikus pateikti nuorodą į nekonkrečius teisės aktus, reikia paminėti bent sritį, pvz., „teisės aktų, reguliuojančių valstybės registrų ir informacinių sistemų saugą, nustatyta tvarka“. Siūlytume patikslinti nurodytą dalį. Analogiška pastaba dėl to paties straipsnio 5 dalies (nekonkrečiai formuluotė „veiksmus, prieštaraujančius teisės aktų reikalavimams“).

2. Ekonomikos ir inovacijų ministerija nuosekliai pasisakydama už efektyvią, aiškiai prognozuojamą ir proporcingą priežiūrą, pabrėžia, kad Lietuvoje verslo priežiūros sistema grindžiama ne prievartinėmis ar slaptomis kontrolės priemonėmis, bet pažeidimų prevencija, priežiūros veiksmų planavimu, viešumo, skaidrumo, minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principais. Ministerija nepitaria SDĮ projektu siūlomam reguliavimui įtvirtinti kontrolinius patikrinimus dėl keleto esminių priežasčių:

Pirma, atsižvelgiant į SDĮ projekte siūlomą 30¹ straipsnio nuostatą, nustatančią kontrolinių patikrinimų atlikimo tvarką, pažymėtina, kad dalis projektu siūlomų reguliavimo elementų nėra

suderinti su Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 2 straipsnio 1 dalies 6 punkte ir 33 straipsnyje įtvirtintu *kontrolinio pirkimo* teisiniu reguliavimu ir jo taikymo ribomis. VAI 2 straipsnyje kontrolinis pirkimas apibrėžiamas kaip prekių ar paslaugų pirkimas, vykdomas siekiant patikrinti, ar ūkio subjektas laikosi teisės aktų reikalavimų, o tokio pirkimo tikslas – tikrinti *paslaugos pardavimo ar suteikimo procesą*. Projekte siūlomas kontrolinio patikrinimo modelis sveikatos priežiūros srityje, kai Valstybinės ligonių kasos (toliau – VLK) darbuotojai imituoja pacientus ir kreipiasi dėl valstybės finansuojamų paslaugų, formaliai galėtų būti priskirtinas kontrolinio pirkimo institutui. Tačiau SDĮ projektu siūloma reguliavimo apimtis leistų kontrolinio patikrinimo metu tikrinti ne tik paslaugos suteikimo (prieinamumo, mokėjimų ir pan.) teisėtumą, bet gali būti suprantama taip, kad kontrolinio patikrinimo metu būtų imituojama situacija, kuri verčia sveikatos priežiūros specialistus priimti medicininio pobūdžio sprendimus. Tai peržengia VAI įtvirtinto “kontrolinio pirkimo” taikymo ribas, kuris nenustato galimybės kontrolinio pirkimo metu vertinti klinikinio proceso ar simuliuoti medicininių intervencijų. SDĮ projekte numatytas kontrolinio patikrinimo institutas neatitinka *VAI įtvirtinto kontrolinio pirkimo instituto*, nes SDĮ projektu faktiškai išplečiama kontrolinio pirkimo sąvoka ir sudaroma galimybė kontrolinį patikrinimą taikyti platesnei sričiai, negu leidžia VAI, kartu nesant aiškių ribų tarp administracinio paslaugos suteikimo vertinimo ir medicininio sprendimo priėmimo.

Antra, SDĮ projektu numatyta, kad VLK atlieka kontrolinius patikrinimus jeigu gaunama informacija, kad asmens sveikatos priežiūros įstaiga, vaistinė ar kitas ūkio subjektas daro 30¹ straipsnio 2 dalyje nurodytus pažeidimus ir šios informacijos patikrinti kitomis kontrolės priemonėmis nėra galimybės arba tai padaryti ypač sudėtinga. Ši nuostata aiškiai nenustato, kokio pobūdžio informacija (pvz., paciento ar vartotojo skundas (pavieniai ar sisteminiai, pasikartojantys), kitų institucijų pranešimai, visuomenės informavimo priemonėse paskelbta informacija ir kt.) gali būti pagrindas inicijuoti tokį patikrinimą. Taip pat nėra apibrėžta, kokio patikimumo ar pakartotumo informacija turi būti, kad būtų laikoma pakankama sprendimui atlikti (vienas ar pasikartojantys, sisteminiai skundai) kontrolinį patikrinimą. Taip pat formuluotė „*šios informacijos patikrinti kitomis kontrolės priemonėmis nėra galimybės arba tai padaryti ypač sudėtinga*“ sukuria labai plačias interpretavimo ir sprendimo diskrecijos ribas. Nesant objektyvių kriterijų, didėja rizika šią nuostatą taikyti nepagrįstai, dėl ko gali išaugti atliekamų kontrolinių patikrinimų apimtis ir dažnis. Tokia reguliavimo struktūra gali sudaryti prielaidas nevienodam, neobjektyviam ar selektyviam sprendimų priėmimui konkrečių prižiūrimų subjektų atžvilgiu.

Trečia, net ir tais atvejais, kai kontrolinis patikrinimas būtų atliekamas gauto skundo pagrindu, tokio patikrinimo rezultatų (išvadų) nebūtų galima panaudoti skundo pagrįstumui vertinti. Skundo pagrįstumas turi būti vertinamas pagal faktines aplinkybes, egzistavusias asmens skunde nurodomo galimo pažeidimo atveju, o ne pagal dirbtinai sukurtas (inscenizuotas) aplinkybes. Taip pat

atkreiptinas dėmesys, kad administracinėje teisenoje kontrolinio (slapto) patikrinimo duomenys gali būti pripažinti netinkamais, jei nebus įrodyta, kad jie gauti laikantis proporcingumo, nešališkumo ir teisėtumo principų. Tai gali sukelti situacijas, kai priežiūros institucijos priimti sprendimai bus nugincyti dėl įrodymų patikimumo trūkumo.

Ketvirta, kadangi SDĮ projekte nenumatyti teisiniai pagrindai ir pareiga VLK patvirtinti aiškias kontrolinių patikrinimų atlikimo procedūrinės taisyklės ir nustatyti tokių patikrinimų kokybės vertinimo kriterijus, kyla rizika, kad kontrolinių patikrinimų duomenys be aiškos metodikos ir kontrolės mechanizmų gali tapti sunkiai verifikuojami, o tai sudarytų sąlygas selektyviam duomenų interpretavimui, manipuliacijoms, didintų galimos korupcijos prielaidas.

3. SDĮ projekto 1 straipsniu keičiamo įstatymo 30¹ straipsnio 6 dalyje numatyta, kad atliekant kontrolinį patikrinimą gali būti daromas vaizdo ir (ar) garso įrašas. Kadangi tokie įrašai apima asmens duomenų tvarkymą, specialiajame įstatyme turėtų būti aiškiai suformuluotas asmens duomenų tvarkymo tikslas bei tokių duomenų tvarkymas turi atitikti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) nustatytus reikalavimus. Siūlome minėtą nuostatą suderinti su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, atsakinga už asmens duomenų apsaugą.

4. SDĮ projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 31² straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatoma, kad už teisės akto pažeidimą, dėl kurio nebuvo padaryta žala Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui, asmens sveikatos priežiūros įstaigai, vaistinei ar kitam ūkio subjektui, skiriama piniginė bauda, atitinkanti 10 bazinių socialinių išmokų dydžių sumą. Atkreiptinas dėmesys, kad asmenų nubaudimas, sankcijų jiems taikymas Lietuvos teisinėje sistemoje nėra savitiksliis, o nustatomos sankcijos turi būti proporcingos padarytam pažeidimui. Viešojo administravimo įstatymo 37 straipsnyje nurodyta, kad poveikio priemonės ūkio subjektui skiriamos, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose numatytas aplinkybes. Šiuo atveju minėtoje SDĮ projekto nuostata nėra neatsižvelgiama į teisės akto pažeidimo pobūdį. Abejotina, ar visais atvejais būtų proporcinga esant skirtingam pažeidimo pobūdžiui, skirti tokią pačią baudą, kuri gali būti net didesnė negu bauda, skiriama pagal tos pačios dalies 1 punktą, kai padaryta žala Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad pagal tos pačios dalies 3 punktą dėl pažeidimo taip pat nebuvo padaryta žala Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui (tuo atveju žala pacientui), todėl neaišku, pagal kurią iš 2 ir 3 punktų turėtų būti skiriama bauda, jei nebuvo padaryta žalos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui, tačiau yra žala pacientui (bauda galėtų būti skiriama tiek pagal 2, tiek pagal 3 punktą). Siūlytume patikslinti nurodytą punktą ir diferencijuoti baudos dydį atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, jo mastą. Analogiška pastaba dėl SPIĮ

projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 58¹ straipsnio 1 dalies 2 punkto, pagal kurį už bet kokią nurodytą teisės aktų pažeidimą būtų skiriama vienoda bauda.

5. SDĮ projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 31² straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad skiriama 50 procentų mažesnė nei šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatyta piniginė bauda, jei nustatoma atsakomybę lengvinančių aplinkybių, arba 50 procentų didesnė nei numatyta, jei nustatoma atsakomybę sunkinančių aplinkybių. Atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis laikoma: pažeidimą padariusi asmens sveikatos priežiūros įstaiga, vaistinė ar kitas ūkio subjektas nepripažino teisės aktų pažeidimo, nebendradarbiavo su Valstybine ligonių kasa šio pažeidimo tyrimo metu ir neteikė jai prašomos informacijos ar nepašalino pažeidimo ir neatlygino Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui padarytos žalos per 60 kalendorinių dienų nuo šio Įstatymo 31¹ straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nurodyto sprendimo priėmimo dienos. Pirma, sunkinančia aplinkybe neturėtų būti laikoma, kai pažeidimą padariusi asmens sveikatos priežiūros įstaiga, vaistinė ar kitas ūkio subjektas nepripažino teisės aktų pažeidimo, nes tokiu atveju šie subjektai turi teisę apskūsti sprendimą skirti baudą ir, net jei skundas netenkinamas, neproporcinga būtų vien dėl to didinti baudą. Antra, pagal nurodytus 31¹ straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktus skiriama bauda, kai nebuvo padaryta žala Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui, todėl sunkinančia aplinkybe tais atvejais negali būti neatlyginta žala Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetui per nustatytą terminą. Trečia, jei jau buvo priimtas sprendimas pagal nurodytus 31¹ straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktus dėl baudos skyrimo, jis neturėtų būti keičiamas po 60 kalendorinių dienų dėl to, kad per tą laiką neatlyginta žala, sankcijos negali būti griežtinamos atgaline data ir negalima bausti du kartus už tą pačią veiką.

6. SDĮ projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 31² straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyta, kad baudos dydis koreguojamas, jei nustatoma atsakomybę lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių. Tačiau nėra aišku, ar vienos atsakomybę lengvinančios aplinkybės nustatymas lems 50 proc. baudos sumažinimą, o vienos atsakomybę sunkinančios – automatinį 50 proc. baudos padidinimą. Nėra apibrėžta, ar kelios lengvinančios (ar kelios sunkinančios) aplinkybės turi sudėtinį poveikį (pvz., ar kelios lengvinančios aplinkybės gali lemti didesnę nei 50 proc. baudos sumažinimą, ar vis tiek taikomas vienas fiksuotas 50 proc. dydis). Nenumatyta, kaip turi būti nustatomas baudos dydis, kai vienu metu egzistuoja ir atsakomybę lengvinančių, ir atsakomybę sunkinančių aplinkybių. Siekiant aiškumo, siūlome SDĮ projektą šiais aspektais papildyti arba įgalinti sveikatos apsaugos ministrą ar VLK direktorių patvirtinti baudų dydžio nustatymo tvarkos aprašą, kuriame detalizuojama kaip apskaičiuojamas baudos dydis, kaip šis dydis koreguojamas dėl lengvinančių ir (ar) sunkinančių aplinkybių, detalizuoti, kaip kiekviena lengvinanti / sunkinanti aplinkybė įtakoja baudos dydžio nustatymą.

7. SPIĮ projekto 2 straipsnio 1 dalimi keičiamo įstatymo 58 straipsnio 1 dalis papildoma nauju 5 punktu, kuris nustato, kad šiame įstatyme nurodytos įstaigų veiklą kontroliuojančios valstybės

institucijos pagal kompetenciją turi teisę sustabdyti ar panaikinti įstaigos licencijos ar jos dalies galiojimą. Šis papildymas yra perteklinis, nes licencijos ar jos dalies galiojimą pagal kompetenciją turi teisę panaikinti tik tą licenciją išdavusi Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos, kuriai šie įgaliojimai suteikti galiojančio Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi. Siūlome perteklinės nuostatos atsisakyti.

Ekonomikos ir inovacijų viceministras

Darius Zailskas

Ramunė Mickuvienė, tel. +370 694 75 208, el. p. Ramune.Mickuviene@eimin.lt
Lina Rumčikienė, tel. +370 659 43 503, el. p. Lina.Rumcikiene@eimin.lt
Kristina Kertenė, tel. +370 686 95 989, el. p. Kristina.Kertene@eimin.lt
Indrė Pažarskienė, tel. +370 634 97 854, el. p. Indre.Pazarskiene@eimin.lt